

Јавно предузеће
„Палић-Лудаш“

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ПРЕДЕЛОМ ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „СУБОТИЧКА ПЕШЧАРА” ЗА 2017. ГОДИНУ

Палић, новембар 2016. године

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ И
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-2300/2016-17

Датум: 02.03.2017. године

Немањина 22-26

Јавно предузеће „Палић-Лудаš“

Број: 233

Дана 04.04. 2017. год.

Министарство пољопривреде и заштите животне средине, државни секретар, по Решењу о овлашћењу број 119-01-51/26/2016-09 од 25. 10. 2016. године, на основу члана 54. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка и 14/16) и члана 23. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10 и 99/14), даје

САГЛАСНОСТ

на

Програм управљања
Пределом изузетних одлика „Суботичка пешчара” за 2017. годину

Образложење

Јавно предузеће „Палић-Лудаš”, Палић, коме је чланом 8. Уредбе о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара” („Службени гласник РС”, бр. 127/03 и 113/04) поверено управљање тим заштићеним подручјем, доставило је дописом број 689/2016 од 14.11.2016. године, Министарству пољопривреде и заштите животне средине Програм управљања Пределом изузетних одлика „Суботичка пешчара” за 2017. годину на сагласност (у даљем тексту: Програм управљања). Одлуку о усвајању Програма управљања донео је Надзорни одбор Јавног предузећа „Палић-Лудаš”, Палић, на II седници, одржаној 14. 11. 2016. године.

У складу са сугестијама датим од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине, 01. марта 2017. године достављен је коригован Програм управљања, на који Министарство пољопривреде и заштите животне средине даје сагласност.

Програм управљања садржи приоритетне задатке, организационе и материјално-финансијске претпоставке и елементе за обављање послова управљања, односно циљеве заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање, детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социоекономског развоја, приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава, а у складу са Законом о заштити природе, Уредбом о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара”, Плана управљања за период 2011-2020. године и Решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (број 03-2559/3 од 11.11.2016. године).

Ова сагласност саставни је део Програма управљања Пределом изузетних одлика „Суботичка пешчара” за 2017. годину.

Достављено:

- ЈП „Палић-Лудаš”, Палић,
Кањински пут 17а,
- Архива.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР
др Стана Бежовић

I УВОД

Основ за израду овог програма је Уредба о заштити предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ („Службени гласник РС“ бр. 127/2003, 113/2004), а у складу са Законом о заштити природе, члан 54. и План управљања Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ (сагласност Министарства животне средине, рударства и просторног планирања бр. 353-02-2886/2011-03).

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Главни циљеви и задаци оквирно су одређени Планом управљања ПИО „Суботичка пешчара“ 2011 – 2020. и до сада реализованим активностима датим у Извештајима о остварењу програма управљања ПИО „Суботичка пешчара“ претходних година почев од 2011. године.

- Континуирано развијање и унапређивање чуварске службе, базе података и презентације заштићеног подручја.
Наставак развоја и унапређења рада службе кроз додатне едукације чувара од стране стручне службе (чувари поседују потврду о положеном стручном испиту, у складу са Правилником о полагању стручног испита за чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014). Наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и праћења стања. Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја у циљу развоја одрживог коришћења и суфинансирања заштите природе уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш, као централног места за посетиоце за сва заштићена подручја којима управљамо.
- Спровођење приоритетних мера активне заштите природе (сузбијање инвазивних врста - *Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Gleditsia triacanthos*, *Robinia pseudoacacia* и зарастања чистина) кроз наставак досадашњих пројеката ревитализације и реинтродукције - локалитет *Крчевине*, *долина Киреша*, *хранилиште* за грабљивице), кроз рад чуварске и стручне службе; мере активне заштите угрожених врста - птице - орао белорепан (*Haliaeetus albicilla*), црна рода (*Ciconia nigra*), еја ливадарка (*Circus pygargus*), мишар (*Buteo buteo*), гавран (*Corvus cornix*), орао крсташ (*Aquila heliaca*), црни орао (*Aquila clanga*), модроврана (*Coracias garrulus*), слепо куче (*Nannospalax leucodon*), шафрањика (*Bulbocodium versicolor*), мочварни мравник (*Phengaris teleius*), кроз рад чуварске и стручне службе и кроз сарадњу на пројектима са Покрајинским заводом за заштиту природе и Удружењем љубитеља природе „Riparia“ и појединим истраживачима).
- Наставак и проширење пројекта ревитализације кроз рад на ревитализацији пашњака (претварање ораница у пашњаке), уз валоризацију редовним кошењем или испашом – стимулација традиционалних видови коришћења (парцеле у I и II степену заштите).
- Континуирани рад на усклађивању начина газдовања шумама са циљем да приоритет газдовања постане очување природних вредности шуме, осталих станишта и екосистема кроз сарадњу са корисником шума – ЈП „Војводинашуме“ на спровођењу услова заштите природе у активностима коришћења и гајења шума.
- Смањивање директног антропогеног притиска (појачана контрола кретања и активности у заштићеном подручју у I и II степену на локалитетима *Јасеновачка шума* и *Тресетиште*) кроз појачан стални надзор чуварске службе и одржавање ознака о забрани приступа, а у оквиру рада чуварске службе.
- Наставак едукације локалног становништва и корисника заштићеног подручја о значају очувања природних вредности, кроз организовање активности на кошењу и крчењу чистина.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОВРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

A. 1.1. Чување

Чување и надзор у Пределу изузетних одлика „Суботичка пешчара“ се у континуитету спроводи у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Активности спроводи четири чувара који су организована у јединствену чуварску службу управљача (свим чуварима је у службеној легитимацији, у рубрици „напомена“ наведено да су чувари и у ПИО „Суботичка пешчара“).

Наша чуварска служба сарађује са осталим корисницима простора и у координацији је са њиховим чуварским службама:

- Јавно предузеће „Војводинашуме“, Шумско газдинство Сомбор, Шумска управа Суботица (6 извршилаца лугара и ловочувара)

Чувари заштићеног подручја надгледају спровођење режима заштите (контролишу на терену забрану приступа локалитетима у првом степену заштите, контролишу промену намене на парцелама – нпр. узоравање ливада, спречава крађе заштићених врста биљака и животиња, криволов и крађу дрвета у сарадњи са Шумском управом, а у складу са чланом 110 Закона о заштити природе), намену и коришћење површина од стране свих корисника простора, као и посетилаца са акцентом на надзор поштовања услова заштите природе. Чувари ће кроз теренски дневник и даље да извештавају о свим променама, као и о предузетим радњама (прекид или забрана радова, налог за довођење у претходно стање, комуникација са корисницима). Стручна служба и даље прати стање, подноси пријаве инспекцији или судији за прекршаје и координира праћење поштовања услова заштите природе. И током 2017. године ће се наставити даља стандардизација ових послова.

Чувари на заштићеном подручју Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“ – су Ото Секереш – има Јединствени регистарски број чувара 0011 (број уверења и датум издавања уверења: 152-02-305/2015-17 од 06.07.2015.) и Саша Вујић – Јединствени регистарски број чувара 0324 (број уверења и датум издавања уверења: 152-02-93/2016-17 од 08.03.2016.). Чувари имају израђене службене легитимације чувара заштићеног подручја у складу са Правилником о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014 и 97/2015). Чувар поседује службену одећу и обућу у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије“ број 117/2014).

- Средства за бруто зараде чувара износе

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	1.200.800,00
Сопствени приходи од обављања делатности	300.200,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	1.501.000,00

- Средства за остале трошкове чуварске службе (гориво, регистрације аута, дневнице, радна одећа и обућа, инструменти и опрема)

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Сопствени приходи од обављања делатности	360.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	360.000,00

Планирано је да у току 2017. године, стручна служба управљача континуирано ради на пословима управљања заштићеним подручјем кроз: израду Програма управљања за 2018. годину, извештаја о остваривању програма управљања за 2017. годину, израду пројекта мера активне заштите природе (Крчевине, Хранилиште, ревитализација станишта) и програма динамике активности на управљању популацијама строго заштићених врста (шафрањика, слепо куче), као и на програму реинтродукције врсте текуница - *Citellus citellus*. Током године, стручна служба ће радити и на усклађивању површине рибарског подручја „Палић – Киреш – Лудаш“ са површинама водених објеката на заштићеним подручјима у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник Републике Србије“, број 128/2014).

- Средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	80.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	1.059.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	1.139.000,00

1.2. Одржавање

Управљање отпадом

И током 2017. године су планиране уобичајене активности на одржавању реда и чистоће на одређеним локацијама: код Тресетишта (двонедељном динамиком) и превоз смећа до сабирног центра који је лоциран на Палићу и где га даље преузима надлежна комунална служба. Ове активности (организовање, сакупљање и одношење) реализује чуварска служба током редовних обилазака терена и повремено, кроз организоване активности са локалним становништвом. Будући да се ово заштићено подручје граничи са Републиком Мађарском, тачније, Европском унијом и током 2016. године је евидентирана појава великог броја миграната. Континуирано присуство енормног броја људи на терену, гажење и одлагање отпада је изазвало велику штету на стаништима строго заштићених и заштићених врста (одложене огромне количине смећа, угажен терен). Штета је делимично санирана током 2016.године, али ће се активности на санацији наставити и 2017. године.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	240.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	60.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	300.000,00

Одржавање постојећег мобилијара

И током 2017. године је планирана поправка (замена носача, лакирање, фарбање) едукативних табли, канти и осматрачница дуж едукативних стаза. То је континуална активности управљача, будући да се мобилијар уништава и пропада током година и да се едукативне и инфо – табле уништавају недељном динамиком и чешће.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	50.000,00

1.3. Обележавање

Обележавање је током 2016. године у потпуности реализовано по важећим прописима (обележене су спољне границе заштићеног подручја, границе између II и III степена заштите, све у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара (Службени гласник Републике Србије, број 30/92, 24/94 и 17/96), а током 2017. године се планира обнављање уништених ознака граница и табли на улазним тачкама у ПИО „Суботичка пешчара“, као и обнова табли забране приступа на деловима заштићеног подручја са режимом првог степена (које стално (недељном динамиком) оштећују или уклањају).

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	120.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	170.000,00

Заснивање и успостављање базе података (катастар, ГИС и др.)

И током 2017. године ће се наставити са уношењем података у базу, која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања кроз рад на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић – Лудах“ са (ГИС – база). Проблем за јаче развијање ове функције и даље је недовољан број стручних кадрова за обраду ових података и недовољан број излазака на терен у функцији праћења стања.

Такође, управљач ће наставити развој географског информационог система као до сада, кроз пројекат Града Суботица (ГИС СУБОТИЦА), као и кроз планирани IPA пројекат са Мађарском (водећи партнер у Србији је Грађевински факултет у Суботици, Универзитета у Новом Саду).

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	0,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	300.000,00
Укупно	300.000,00

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно – историјским вредностима

- Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица води податке о непокретним културним добрима и евидентираним добрима на подручју и прописао је мере за њихову заштиту. Према сазнањима Управљача током 2017. године нису планиране активности на непокретним културним добрима. У случају започињања активности, свакако је предвиђен надзор и праћење радова од стране чуварске службе (у складу са добијеним решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе).

3. Управљање природним ресурсима

1) Мониторинг – праћење стања

Током 2017. године ће се наставити сарадња са Националним парком „Кишкуншар“ из Мађарске на успостављању униформног система мониторинга, кроз појачано праћење стања таксона који се у Мађарској налазе на листи Natura 2000 врста. Као и на другим заштићеним подручјима којима управљамо, досадашњим активностима су утврђене значајне врсте које се налазе са обе стране границе,

а направљен је и план и динамика праћења популација наведених врста. У Србији још увек не постоји јединствена листа Natura 2000 врста, али ми очекујемо да ће велики број врста које смо дефинисали ући на будућу листу. Наша предложена листа за мониторинг представља списак од 7 биљних врста, 2 врсте инсекта, 1 представник риба, 4 водоземца, 1 врста гмизавца, 51 таксона птица и 11 таксона сисара, све је у складу и са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива. Врсте које су у континуитету праћене протеклих година су обухваћене наведеном листом.

Рбр.	Назив	Народни назив (српски)	Народни назив (мађарски)	IUCN
1	<i>Centaurea sadlerana</i>	зечина, козја брада, Седлеров различак	sedler imola	
2	<i>Astragalus dasyanthus</i>	вунасти козинац	gyapjas csüdfű	
3	<i>Cirsium brachycephalum</i>	краткоглавичаста паламида	kisfészű aszat	Least Concern - LC
4	<i>Colchicum arenarium</i>	мразовац пешчарски	homoki kikerics	Least Concern - LC
5	<i>Dianthus diutinus</i>	пешчарски каранфил	tartós szegfű	Endangered B1 - EN
6	<i>Iris arenaria</i>	пешчарска перуника	homoki nőszirm	
7	<i>Plantago schwarzenbergiana</i>	Шварценбергова боквица	erdélyi útifű	
Insecta				
1	<i>Lycaena dispar rutila</i>		nagy tűzlepke	
2	<i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	мочварни мравник	vérfű-hangyaboglárka	Near Threatened - NT
Ihtiofauna				
1	<i>Misgurnus fossilis</i>	чилов	réti csík	Least Concern - LC
Batrahofauna				
1	<i>Hyla arborea</i>	гаталинка	zöld levelibéka	Least Concern - LC
2	<i>Pelobates fuscus</i>	жаба чешњача	barna ásóbéka	Least Concern - LC
3	<i>Rana dalmatina</i>	шумска жаба	erdei béka	Least Concern - LC
4	<i>Triturus dobrogicus</i>	подунавски мрмољак	dunai göte	Near Threatened - NT
Herpetofauna				
1	<i>Emys orbicularis</i>	барска корњача	mocsári teknős	Lower Risk/near threatened - LR/NT
Ornitofauna				
1	<i>Acrocephalus paludicola</i>	источни трстењак	csíkosfejű nádiposzáta	Vulnerable A2c - V
2	<i>Alauda arvensis</i>	пољска шева	mezei pacsirta	Least Concern - LC
3	<i>Alcedo atthis</i>	водомар	jégmadár	Least Concern - LC
4	<i>Anas (Spatula) querquedula</i>	грогодовац	bőjti réce	Least Concern - LC
5	<i>Anthus campestris</i>	степска трепетљика	parlagi pityer	Least Concern - LC
6	<i>Ardea purpurea</i>	сирвена чапља	vörös gém	Least Concern - LC
7	<i>Ardeola ralloides</i>	жута чапља	üstökösgém	Least Concern - LC
8	<i>Athene noctua</i>	кукумавка	kuvik	Least Concern - LC
9	<i>Aythya ferina</i>	риђоглава патка	barátréce	Least Concern - LC
10	<i>Aythya nyroca</i>	патка њорка	cigányréce	Near Threatened - NT
11	<i>Botaurus stellaris</i>	водени бик	bölgmbika	Least Concern - LC
12	<i>Caprimulgus europaeus</i>	легањ	európai lappantyú	Least Concern - LC
13	<i>Carduelis cannabina</i>	конопљарка	kenderike	Least Concern - LC
14	<i>Chlidonias hybrida</i>	белобрка чигра	fattyúszerkő	Least Concern - LC
15	<i>Chlidonias niger</i>	црна чигра	kormos szerkő	Least Concern - LC
16	<i>Ciconia ciconia</i>	бела рода	fehér gólya	Least Concern - LC
17	<i>Circus aeruginosus</i>	еја мочварица	barna rétihéja	Least Concern - LC
18	<i>Circus pygargus</i>	еја ливадарка	hamvas rétihéja	Least Concern - LC

19	<i>Coracias garrulus</i>	модроврана – златоврана	európai szalakóta	Near Threatened - NT
20	<i>Coturnix coturnix</i>	препелица	fürj	Least Concern - LC
21	<i>Crex crex</i>	прдавац	haris	Least Concern - LC
22	<i>Falco tinnunculus</i>	ветрушка	vörös vércse	Least Concern - LC
23	<i>Galerida cristata</i>	ћубаста шева	búbospacsirta	Least Concern - LC
24	<i>Gallinago gallinago</i>	барска шљука	sárszalonna	Least Concern - LC
25	<i>Haliaeetus albicilla</i>	белорепан	rétisas	Least Concern - LC
26	<i>Hippolais pallida</i>	сиви вољић	halvány geze	Least Concern - LC
27	<i>Hirundo rustica</i>	сеоска ласта	füsti fecske	Least Concern - LC
28	<i>Ixobrychus minutus</i>	чапљица	törpegém	Least Concern - LC
29	<i>Jynx torquilla</i>	вијоглава	nyaktekeres	Least Concern - LC
30	<i>Lanius collurio</i>	руси сврачак	töviszúró gébics	Least Concern - LC
31	<i>Lanius minor</i>	сиви сврачак	kis örgébics	Least Concern - LC
32	<i>Limosa limosa</i>	муљача	nagy goda	Near Threatened - NT
33	<i>Lullula arborea</i>	шумска шева	erdei pacsirta	Least Concern - LC
34	<i>Merops apiaster</i>	пчеларица	gyurgyalag	Least Concern - LC
35	<i>Miliaria calandra</i>	велика стрнадица	sordély	Least Concern - LC
36	<i>Muscicapa striata</i>	сива мухарица	szürke légykapó	Least Concern - LC
37	<i>Nycticorax nycticorax</i>	гак	bakcsó	Least Concern - LC
38	<i>Oenanthe oenanthe</i>	обична белогуга	hantmadár	Least Concern - LC
39	<i>Otus scops</i>	ћук	füleskuvik	Least Concern - LC
40	<i>Parus cristatus</i>	ћубаста сеница	búbos cinege	Least Concern - LC
41	<i>Perdix perdix</i>	јаребица	fogoly	Least Concern - LC
42	<i>Pernis apivorus</i>	осичар	darázsölyv	Least Concern - LC
43	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	обична црвенорепка	kerti rozsdafarkú	Least Concern - LC
44	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	шумски звиждак	sisegő fűzike	Least Concern - LC
45	<i>Picus viridis</i>	зелена жуна	zöld küllő	Least Concern - LC
46	<i>Riparia riparia</i>	брегуница	partifecske	Least Concern - LC
47	<i>Streptopelia turtur</i>	грлица	vadgerle	Least Concern - LC
48	<i>Tringa totanus</i>	црвеноноги спрудник	piros lábú cankó	Least Concern - LC
49	<i>Tyto alba</i>	кукувија	gyöngybagoly	Least Concern - LC
50	<i>Upupa epops</i>	пупавац	búbos banka	Least Concern - LC
51	<i>Vanellus vanellus</i>	вивак	bíbic	Least Concern - LC
Teriofauna				
1	<i>Apodemus agrarius</i>	пругасти миш	pirókegér	Least Concern - LC
2	<i>Cricetus cricetus</i>	хрчак	mezei hörcsög	Least Concern - LC
3	<i>Erinaceus europaeus</i>	јеж	európai sünn	Least Concern - LC
4	<i>Felis silvestris</i>	дивља мачка	vadmacska	Least Concern - LC
5	<i>Lutra lutra</i>	видра	európai vidra	Near Threatened - NT
6	<i>Microtus arvalis</i>	волухарица	mezei pocok	Least Concern - LC
7	<i>Musccardinus avellanarius</i>	пух лешникар	mogyorós pele	Least Concern - LC
8	<i>Mustela eversmanii</i>	степски твор	molnár görény	Least Concern - LC
9	<i>Mustela putorius</i>	мрки твор	közönséges görény	Least Concern - LC
10	<i>Nannospalax leucodon</i>	слепо куче	nyugati földikutya	Data Deficient - DD
11	<i>Plecotus austriacus</i>	љиљак	szürke hosszúfülű-denevér	Least Concern - LC

Планира се и наставак мониторинга станишта строго заштићених врста у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе из Новог Сада. И у ПИО „Суботичка пешчара“ ће се

наставити и праћење распрострањења неких инвазивних врста биљака (*Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Gleditsia triacanthos*, *Robinia pseudoacacia*) - тренд распрострања у односу на спровођење мера активне заштите природе.

Активности на праћењу стања обављају чувари приликом редовних обилазака терена и стручни сарадник у сезонским периодима, у складу са условима заштите природе и извештајима о надзору Покрајинског завода за заштиту природе Нови Сад. Одређене податке о мониторингу, прикупљамо и од истраживача који раде на терену.

Сви прикупљени подаци се уносе у горе поменућу базу. И током ове године се планира уношење локација гнезђења птица, као и популација заштићених врста биљака ГПС уређајем.

Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине је аплицирао на IPA програм прекограничне сарадње Мађарска – Србија у оквиру другог позива са пројектом „Nature Protection From Invasive Plant Species“. Пројекат обухвата активности и мониторинга инвазивних врста, анализе банке семена у земљишту, постављање мерних станица за мерење концентрације полена у ваздуху, механичко и хемијско сузбијање амброзије, едукативне активности и израду базе података инвазивних биљака на територији наших заштићених подручја. Активности су планиране на свим нашим заштићеним подручјима, као и на територији Националног парка „Кишкуншаг“, у Мађарској. Партнер Покрајинском секретаријату је Универзитет „Pallasz Athéné“ из Кечкемета. Резултати се очекују у јуну месецу 2017. године, а пројекат би започео почетком 2018. године и трајао би 20 месеци.

2) Реинтродукција и реколонизација

И током 2017. године ће се наставити програм „Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини“. Овај пројекат се реализује кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia“ из Суботице и базира се на постављању дупљи за гнезђење поменуте врсте (*Coracias garrulus*). Број гнездећих парова модроврана и на подручју ПИО „Суботичка пешчара“ је значајно повећан у последњих пет година. На основу добијених резултата, и постојећег искуства, управљач током године планира да припреми пројекте активне заштите и других заштићених и строго заштићених врста.

Наставиће се активности на *Хранилишту за птице грабљивице*. Наставиће се у континуитету праћење стања – евидентирање таксона који су примећени и који се хране на предметној локацији; праћење температуре и других физичких параметара. Чувари, који обављају праћење стања у посебне формуларе уносе податке, који се после прикључују заједничкој бази. До сада су евидентирани све очекиване врсте птица. Храна животињског порекла се износи недељном динамиком. Од 2017. године је планирано и хватање и маркирање грабљивица вештачким маркерима у боји (прстеновима). Током 2017. године је планиран износ хране на хранилиште до краја марта и, од октобра месеца до краја године. Планирано је континуирано одржавање површине хранилишта (кошење, уклањање животињског отпада), као и одржавање самог објекта.

За 2017. годину је планиран наставак реализације пројекта – *Праћење стања популација строго заштићених врста – станишта за потенцијалну реинтродукцију врсте *Spermophilus citellus* (текуница)*. По препоруци Покрајинског завода за заштиту природе, на одређеним локалитетима управљач реализује одржавање континуираним кошењем и испашом оваца и коза. Очекујемо да за годину, највише две године, могу успоставити одговарајућа станишта и услови за живот и формирање стабилне популације текуница. Када се успоставе одговарајући услови, управљач ће покренути процедуру добијања дозволе Министарства, услова заштите природе и друге неопходне документације за реализацију (ре)интродукције текунице и алокације са станишта у окружењу која су ван заштићеног подручја, а где је идентификовано присуство јединки ове врсте (локалитет код *Пачирске пруге*, део Y – коридора ауто – пута). Управљач кроз активности испаше овцама и козама на предметном локалитету спроводи припрему терена за реинтродукцију текунице.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту живтоне средине	200.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	200.000,00

3) Рекултивација

До сада на подручју није било активне рекултивације тршћака у депресијама. За 2017. годину се планира завршетак израде *Програма коришћења тршћака*, у ком ће бити обрађени и поједини локалитети овог заштићеног подручја. На основу добијених услова заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (Решење број:03-93/3 од: 06.03.2015.), који се одосе на управљање тршћацима за период 2015 - 2019 годину, стручна служба одређује локације и услове како се може сећи. Чуварска служба ће обављати организацију и надзор ових активности. Активности се одвијају према *Програму коришћења тршћака* усклађеним са условима заштите природе.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	50.000,00

4) Ревитализација и мере активне заштите природе

И ове, 2017. године, као и претходних година, ревитализација ће се одвијати на локалитетима станишта шафрањике, спровођењем мера активне заштите природе крчењем дрвенастог подраста (локалитет *Крчевине*). Планира се наставак активности на припреми ових површина за испашу. На поменутом локалитету је током 2016. године успостављена испаша козама и овцама у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (Решење број: 3–1111/2 од 17.06.2016. године).

Реализација прве фазе пројекта, који се односи на успостављање стада од 40 оваца и 10 коза и то - набавка адекватне приколице за њихов транспорт на терену и израда монтажног објекта – надстрешнице је реализована током 2016. године. Израђена је надстрешница и купљена одговарајућа приколица за транспорт. Идеја је да се на локалитетима где је ревитализација у току, конкретно, на местима где је пре више година уклоњен подраст багрема и других инвазивних алохтоних врста дрвећа, успостави стадо које би овде боравило пар месеци у току године. Надстрешница је постављена у циљу заштите од временских непогода, као и појења и додатне исхране стоке (по потреби). Током зиме, стадо је приколицом превезено до локалитета „Мрестилиште“ у оквиру Парка природе „Палић“, где већ постоје адекватни услови и смештајни капацитети за зимске услове. За пролеће 2017. године, када крене вегетација, је планиран транспорт стада на предвиђену локацију у ПИО „Суботичка пешчара“. За 2017. годину је планирано повећање површине под испашом козама и овцама и планирана је набавка још једног стада од 40 оваца и 10 коза у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (Решење број: 3–1111/2 од 17.06.2016. године).

И током 2017. године се планира наставак прикупљања теренских података и припрема за израду програма ревитализације на подручјима запарложених њива, потез у II степену заштите, од Хранилишта до Тресетишта на којима се шире инвазивне врсте (циганско перје, амброзија, канадска штапика), а које су по природи аутохтоне травнате површине (ливаде на степи, песку).

Наставиће се мере одржавања ливада након дугогодишње ревитализације у I степену, локалитети у долини Киреша уз границу (контролисано кошење и испаша), кроз организацију кошења са локалним становништвом на локалитетима код *Крста*, испод *Јасеновачке шуме* и код *школе* – локалитет *Јужно од*

шпаргле – на стаништима под ревитализацијом. Током 2016. године је Покрајински завод за заштиту природе управљачу наложио кошење на наведеним локалитетима у циљу сузбијања јединки инвазивних врста (Решење број: 03 -1643/3 од 19.07.2016. године).

Програм Заштите птица грабљивица у ПИО „Суботичка пешчара“ реализује се кроз активности дохране птица у оквиру *Хранилишта за птице грабљивице*, у складу са Решењем Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде, Управа за ветерину - број: 323-02-01435/2012-05 од 05.10.2012. године.

Средства за набавку стада коза и оваца обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	625.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	70.422,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	54.578,00
Укупно	750.000,00

5) Задаци и активности на заштити и управљању шумама

Највећи део површина „Суботичке пешчаре“ (68%) је по намени шумско земљиште чији корисник је ЈП „Војводинашуме“, Шумско газдинство „Сомбор“ из Сомбора, а непосредни извршилац је Шумска управа Суботица.

Планира се надзор (као део редовног рада чуварске и стручне службе) у шуми (којом газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“) и колаборативна сарадња на одржавању шумског реда и мира у заштићеном подручју са Шумском управом Суботица. Планира се даље информисање шумарских служби о стаништима заштићених/строго заштићених врста (шафрањика, ибришим каранфил, стежица, мала свећица) на површинама III степена заштите, како се током радова у шуми не би оштетили примерци и популације (кошење и тањирање пруга и просека, подизање засада са храном за дивљач на чистинама, сеча).

Током 2017. године, управљач, у циљу активне заштите пешчарских станишта биљних врста на чистинама унутар шуме, планира да даље обавља одређене активности чишћења и активност организовања сакупљања грања и чишћења подраста на одређеним површинама.

6) Задаци и активности на заштити и управљању ловном фауном

Заштићено подручје обухвата већи део ловишта „Суботичке шуме“ којим газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“ на основу годишњих Планова који су у складу са Ловном основом ловишта „Суботичке шуме“ за период 2007 – 2017.

Планира се сарадња чуварске службе са ловочуварском службом корисника шума у надзору подручја.

7) Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

На основу законских обавеза (Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда „Сл гласник РС“, бр. 128/14) ЈП „Палић-Лудаш је доставио Покрајинском заводу за заштиту природе на мишљење предлог за утврђивање рибарских подручја у оквиру заштићених подручја на којима се управља.

У оквиру Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ евидентирани су следеће водене површине, и предложене као делови будућег рибарског подручја:

- Мајдан песка - „Мајдан“ – II степен заштите,
- Тресетно језеро у I степену заштите,
- Тресетно језеро у II степену заштите,
- Водено окно 1 – I степену заштите,

- Водено окно 2 – делом у I делом у II степену заштите.

Завод је у свом мишљењу (број 03-2157/2 од 26.10.2016.) навело да Водено окно 1 (у I степену заштите), Водено окно 2 (делом у I делом у II степену заштите) и „Мајдан“ не представљају погодна станишта за останак рибљих врста, и да у смислу члана 2, став 1, тачка 28 Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гласник РС“, бр. 128/14) не могу се сматрати риболовним водама. Имајући у виду горе наведене, а на основу прописаних мера заштите из Уредбе о заштити Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ („Сл. гласник РС“, бр. 127/03 и 113/04), Покрајински завод за заштиту природе сматра да на оивм воденим стаништима не треба проглавати рибарско подручје.

На основу члана Уредбе у режиму I степена заштите забрањује се коришћење природних богатстава и други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације. Стога на Тресетном језеру у режиму заштите I степена није могуће прогласити рибарско подручје.

На подручју под режимом заштите II степена члан 5, став 2, тачка 16 Уредбе забрањује приступ посетиоцима, осим под посебним условима (просторно и временски ограничено). Тресетно језеро у II степену заштите представља станиште строго заштићених врста биљака и животиња типичних за тресетно земљиште и барске екосистеме. На подручју овог језера могуће је прогласити рибарско подручје, међутим коришћење тог рибарског подручја треба да иде у правцу заштите аутохтоних врста риба и примена мера за унапређење њихових популација.

На основу горе наведене, ЈП „Палић-Лудаш“ ће наставити процедуру проглашења рибарског подручја у оквиру ПИО „Суботичка пешчара“ са тражењем посебних услова за коришћење Тресетног језера у II степену заштите.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	150.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	150.000,00

8) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

Већи део пољопривредног земљишта је у државном власништву. Део ових површина је издаван у закуп (делови II и III степена заштите). Планира се даљи рад стручне службе на прилагођавању сетова услова заштите природе по појединачном уговору закупца, упознавању закупца са оквирима и ограничењима и стручном надзору у поштовању истих од стране чуварске службе. Током 2016. године су Комисији за државно пољопривредно земљиште Градске управе Суботице достављени подаци са површинама које се налазе у заштићеном подручју, а све у циљу изузимања тих површина из програма лицитације земљишта. У случају да се наведена процедура не реализује, управљач ће се обратити директно Министарству (поновити допис број 305/2015. од 18.05.2015. године), а контрола кошења ливада у циљу спровођења режима (кошење после завршетка цветања заштићених и строго заштићених врста биљака, остављање непокошених трака у ширини од једног до десет метара, као прибежиште за фауну) и испаше (број грла по хектару, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду) ће се одвијати континуирано. Такође, чуварска служба ће у континуитету радити на контроли спровођења активности по решењима о условима заштите природе.

Кошење ливада се контролише у сврху спровођења режима (кошење после завршетка цветања мочварних орхидеја, сибирске перунике, мале свећице и дугих заштићених врста, остављање пруга за заштиту фауне), а надзире се и испаша (број грла по ha, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду). Планира се рад чуварске службе у надзору поштовања Услова заштите природе. Управљач ради на формирању посебне базе података о корисницима/закупцима.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи	0,00

Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	0,00

9) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Уредбом о заштити је ограничено коришћење водног ресурса на подручју ПИО „Суботичка пешчара“, јер се режимима забрањује одвођење или превођење вода водотока Киреша, прокопавање канала и изградња заливних система, извођење радова и активности које би нарушиле геоморфолошку одлике подручја, изградња грађевинских објеката.

Посебне активности у планском периоду су: надзор над усклађеним коришћењем простора ПИО „Суботичка пешчара“, спречавање радова којима се нарушава прописани режим заштите водног ресурса. За 2017. годину је планирана израда мултидисциплинарне студије која би дефинисала одговарајући водни режим на свим заштићеним подручјима на територији града Суботице. На бази наведене студије ће управљачу у наредном периоду бити много лакше да дефинише циљеве и мере активне заштите природе, као и да донесе програме управљања трском и воденим стаништима на заштићеном подручју.

Током 2017. године је планирана реализација IPA пројекта (HUSRB/1602) под називом: „Sustainable wetland management of the transboundary Palic-Ludas catchment area“, где је управљач укључен као партнер, а главни партнер у Србији је Грађевински факултет у Суботици, Универзитета у Новом Саду. Са мађарске стране је партнер „Eötvös József“ Факултет, Универзитета у Баји. Пројекат ће се бавити истраживањем водозавата на целом сливном подручју. Поред мониторинга вода, радиће се и мониторинг индикаторских група живих организама (макрофитска вегетација, фито - и зоопланктон, инсекатске групе, пауци, рибе, водоземци, гмизавци, птице и сисари). Циљ истраживања је да се на бази података који се добију током истраживања, изради План за управљање воденим стаништима на целом сливном подручју.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	0,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Град Суботица	0,00
Укупно	0,00

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Управљач ће наставити да пружа логистичку помоћ Покрајинском заводу за заштиту природе приликом флористичких истраживања и мониторинга строго заштићених врста: шафрањика (*Bulbocodium versicolor*), пешчарски каранфил (*Dianthus diutinus*), дивљи каранфил (*Dianthus pontederiae*), мрзовац (*Colchicum arenarium*) и слепо куче (*Spalax leucodon*).

Планира се наставак реализације програма (програм са предшколицима, програм за ниже разреде основне школе, уобичајена презентација заштићеног подручја за посетиоце, посебни часови са средњошколцима – заштита земљишта, заштита вода, заштита врста; посебни програми за студентске екскурзије са унапред договореним темама итд. са посетиоцима – љубитељима природе у склопу рада Визиторског Центра Лудаш, и интензивнији развој програма посматрања птица.

Истраживања и мониторинг одвијаће се континуирано у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia“. Реализују се заједнички пројекти: зимско храњење птица, пројекат постављања вештачких дупљи и мониторинг птица дупљашица (сове, птице певачице, грабљивице). Наставиће се следећи програми/активности: праћење миграције птица (мониторинг, прстеновање – маркирање птица алуминијумским прстенима по међународним стандардима); програм „Активна заштита модровране постављањем вештачких гнездилишних дупљи у Војводини“; активности у оквиру Међународног зимског цензуса птица водених станишта (IWC –International Waterbird Census) – у сарадњи са Друштвом за проучавање и заштиту птица Србије; „Еколошки повољна пољопривредна пракса“ са активностима постављања стубова за птице грабљивице између пољопривредних парцела у циљу регулације броја глодара и постављања вештачких дупљи за птице певачице у виноградима и воћњацима у циљу регулације броја инсеката; организовање едукативних излета на подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“, затим праћење стања локалитета хранилиште за птице грабљивице уз формирање посебног мониторинга ових врста сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia“ кроз њихове програме.

Наставиће се истраживања на распрострањењу врсте *Phengaris teleius*. За све наведене активности ће се исходovati Решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	50.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Град Суботица	150.000,00
Укупно	200.000,00

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1) Мере и услови

Управљач је позициониран у систему као карика која учествује у планирању и укључен је у доношење разних урбанистичких планова различите категорије. Планирана је континуирана сарадња са корисницима простора у циљу упућивања на потраживање услова заштите природе надлежног Завода за заштиту природе. С обзиром да је површина овог заштићеног подручја преко пет хиљада хектара, неминовно је да током године до управљача стигне велики број захтева за сагласношћу – за изградњом и изменом намене простора. Управљач на такве захтеве по Закону о заштити природе, након добијених услова заштите природе надлежног завода за заштиту природе – даје, или одбија давање сагласности, уз образложење.

2) Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.

- Сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе и одговарајућим субјектима у Градској управи града Суботице и Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине у вези са планирањем управљања водама на територији града Суботице
- Сарадња са свим корисницима простора који планирају активности изградње и уређења простора – Планинарски клуб „Спартак“ из Суботице и други.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	100.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	100.000,00

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

- 1) Мере и услови
- 2) Задаци на развоју културно–образовних и информативно–пропагандних активности

2.1. Штампање промотивног материјала намењеног посетиоцима

За 2017. годину је планирана израда лифлета о значају заштите птица грабљивица, као начин промовисања и развијања активности хранилишта за птице грабљивице.

Планира се реиздање постојећих издања (екотуристичка карта) и израда нових издања. Реиздавање екотуристичке карте зависи од прикупљања потребних средстава. До сада је екотуристичка карта издата једанпут.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	83.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	17.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно	100.000,00

2.2. Брендирање – установљивање заштитног знака ПИО „Суботичка пешчара“

Већ више година уназад постоји идеја да се за свако заштићено подручје којим управљамо дефинише „заштитни знак“ – нека животињска, или биљна врста, који би представљао препознатљив симбол тог заштићеног подручја. Поред званичног знака управљача и знака Заштите природе, креираће се и знак заштићеног подручја, који ће се у складу са постојећом легислативом пласирати локалном становништву и корисницима простора као могућност постављања на своје производе, презентације и сл. Планирано је да то буде гуска, будући да је значење речи „Lud“ – гуска на мађарском језику.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	20.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Сопствени приходи од обављања делатности	5.000,00
Укупно	25.000,00

2.3. Медијско представљање (израда видео и аудио материјала)

И 2017. године ће се наставити сарадња са локалним и регионалним медијским кућама – РТС, Уи - есо РТВ, Панон РТВ, ТВ Војводина, ТВ Суботица и свим другим заинтересованим. Планирано је снимање подручја из ваздуха, које би се искористило, како у промотивне сврхе, тако и у сврху мониторинга станишта заштићеног подручја.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	41.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Сопствени приходи од обављања делатности	9.000,00
Укупно	50.000,00

3) Опремање центра за посетиоце

На подручју Предела изузетних одлика „Суботичка пешчара“ не постоји центар за посетиоце, већ Визиторски центар Лудаш, смештен у СРП „Лудашко језеро“ има ту намену за сва заштићена подручја у региону. Током 2017. године би требало да започне реализација пројекта из програма Interreg – IPA CBC Hungary – Serbia (HUSRB/1602) под називом:

1. A New Approach in Rural Ethno - and Ecotourism: Capacity and Competence

Управљач се у овом пројекту појављује као носилац, а партнер је Завод за фармацију, Медицински факултет Универзитета у Новом Саду и Универзитет у Сегедину – Институт за низијско шумарство. Кроз пројекат би требало да се реализује адаптација Визиторског центра на Лудашу (молерски радови, лакирање дрвенарије), посетилачка инфраструктура, презентациона башта са врстама лековитог биља које може да се нађе на подручју Резервата. Такође, биће израђена интернет страница наведеног пројекта, као и неке апликације за андроид телефоне које „воде“ посетиоце кроз заштићено подручје.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Министарство пољопривреде и заштите животне средине	0,00
Сопствени приходи од обављања делатности	0,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно:	0,00

4) Задаци и активности на развоју одрживог туризма

Одређени локалитети заштићеног подручја су традиционална места за излете али нису уређена (Борова шума код Тресетишта, Мајдан у Келебијској шуми). Пројекат развоја одрживог туризма у заштићеним подручјима се реализује кроз три сегмента: израда посетилачке инфраструктуре, израда програма за различите циљне групе посетилаца и пласирање програма за основне и средње школе и факултете, посебно у делу који се односи на инкорпорирање посета заштићеним подручјима у планове наведених школских и високошколских установа.

Планиран је наставак сарадње са Планинарским друштвом Спартак из Суботице у наставку обележавања едукативне стазе у дужини од 38 километара. У наведеним активностима управљач се појављује као логистичка подршка и нема обавезе у финансијском делу.

VII САРАДЊА

1) Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Планира се стална сарадња чуварске и стручне службе са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници, шумарство, ловци).

2) Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Корисници простора Суботичке пешчаре или власници/корисници парцела обраћају Управљачу – стручној служби (усмено или писмено) или директно чуварској служби на терену и њихови упити се решавају на начин да им се објасни Уредбом одређен режим, да ли је жељена активност у складу или не или се упућују у процедуру добијања услова заштите природе ако Управљач оцени да је потребно. Ова комуникација са корисницима/власницима доприноси бољем разумевању и тачнијим подацима о коришћењу. Уз даље развијање базе података, планира се даља стандардизација ових послова у вођењу података о наведеним пословима.

3) Сарадња са невладиним организацијама

Стална је сарадња са више невладиних организација на посебним пројектима и планира се наставак истих у 2017. години. Наставиће се сарадња са:

- Млади истраживачи Србије – Волонтерски сервис Србије
- Удружење љубитеља природе „Riparia“ – Суботица
- Удружење „HabiProt“ – Београд
- Научно – истраживачко друштво студената биологије и екологије „Јосиф Панчић“ – Нови Сад
- Удружење „Arcus“ – Бачка Топола и многим другим који пријаве који планирају реализацију својих пројеката на заштићеном подручју. Планиран је наставак међународног волонтерског радног кампа у сарадњи са Волонтерским сервисом Србије (Младим истраживачима Србије).

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Град Суботица	100.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно:	100.000,00

4) Међународна сарадња

Планиран је наставак сарадње са Националним парком Кишкуншаг из Мађарске. Током 2014. године је формирано заједничко Радно тело са по 3 члана са обе стране и планиран је наставак реализације активности кроз размену служби (запослених у стручној и чуварској служби) - четири пута годишње (по два од сваке стране) за рад на терену (истраживања шафрањике, слепог кучета, још неке заштићене врсте, активне мере заштите), обуци (обука рада чувара заштићених подручја, размена и обука у ГИС) и сарадњи на новим пројектима (ИПА Прекогранична сарадња са Мађарском).

5) Сарадња са надлежним институцијама

- Наставиће се сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе у овире пројекта „Ревитализација уништених и деградираних природних вредности на Суботичко – Хоргошкој пешчари“ и на пројекту *Праћење стања популација строго заштићених врста – станишта за потенцијалну реинтродукцију врсте *Spermophilus citellus* (текуница)*.
- Планиран је наставак сарадње са Градом Суботица у смислу промоције заштићених подручја и подршке у реализацији кампова (заштита и унапређење биодиверзитета).
- Наставиће се сарадња са Министарством пољопривреде и заштите животне средине - Управљач ће и у 2017. години учествовати на семинарима за управљаче заштићених подручја, које организује Министарство пољопривреде и заштите животне средине, као и на обукама и семинарима.

6) Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Приказивање, односно промоција основних вредности Специјалног резервата природе „Лудашко језеро“, представљаће у 2017. години један од значајних задатака управљача на остваривању заштите овог подручја.

Главни задаци у смислу промоције су:

- стално медијско приказивање (дневне новине, часописи, магацини, радио, телевизија) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања комплетног заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту природе;
- снимање популарних, образовних и, евентуално, научних филмова;
- штампање проспеката, лифлета, брошура, приручника, упутстава и других публикација,
- интернет презентација – планирано је да нова интернет страна предузећа почне са радом 1. марта 2017. године

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Град Суботица	0,00
Сопствени приходи	0,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно:	0,00

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

У периодима када је повећана опасност од пожара појачаће се рад чуварске службе на осматрању. У заштићеном подручју је присутан проблем паљења тршћака, а починиоце је тешко ухватити. Приликом пожара, који се најчешће подмећу да се обнови део тршћака, страда фауна (птице тршћака, корњаче и други водоземци), али и делови ретке флоре. Исти пожар се често преноси и на околну пољопривредно земљиште и дешава се да угрожава и насеља. Због тога се чуварска служба посебно организује у циљу противпожарне заштите у периодима јесен и нарочито пролеће.

Планира се одржавање постојеће опреме - апарата за гашење (допуњавање, атести и контрола) и набавка нових.

Средства за ову намену обезбеђује	износ
Сопствени приходи од обављања делатности	8.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	0,00
Укупно:	8.000,00

2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Током 2017. године је планирано обележавање два значајна датума за Предео изузетних одлика „Суботичка пешчара“:

- 11. април – Дан заштите природе
- 22. април – Дан планете Земље

Пошто током протеклих година није реализовано, 2017. године је планирано да се током године одреде датуми који би били значајни за ово и за друга заштићена подручја. Датуми би се дефинисали у односу на значајне врсте заштићеног подручја, па би, у складу са тим, добили и називе (нпр. „Дан слепог кучета“, „Дан шафрањике“, „Дан модровране“). У Националном парку „Кишкуншаг“ у Мађарској већ постоје на овај начин дефинисани значајни датуми, па ће се у складу са постојећим календаром, дефинисати и наши значајни дани.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице, а једно од њих је и ПИО „Суботичка пешчара“.

Делатност Сектора заштите природе се суфинансира преко Фонда за животну средину Града Суботице и путем конкурса за суфинансирање од стране Покрајине и Републике, као и од прихода од накнада за коришћење заштићеног подручја.

**ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2017. ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје ПИО
"Суботичка пешчара"**

Ред.број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства Буџета Републике Србије	2,409,800.00
	1.1. Министарство пољопривреде и заштите животне средине	2,409,800.00
	1.2. Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за шуме	0,00
	1.3. Остала средства Републике Србије	0,00
2.	Сопствени приходи	2,693,200.00
	2.1. Приходи од обављања делатности	2,338,622.00
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	354,578.00
	2.3. Остали сопствени приходи	0,00
3.	Средства буџета јединице локалне самоуправе	250.000,00
	3.1. Град Суботица	250.000,00
4.	Средства донација, поклона и помоћи	0,00
	4.1.	0,00
	4.2.	0,00
	4.3.	0,00
5.	Остала средства	200.000,00
	5.1. АП Војводина	200.000,00
	5.2. Конкурси	0,00
	Укупно приходи	5,553,000.00

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2017. ГОДИНУ – Табела планираних расхода за заштићено подручје ПНО "Суботичка пешчара"

	Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					
		Буџет РС	Сопствени приходи од обављања делатности	Буџет јединице локалне самоуправе	Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	Остала средства	Укупно
А.	А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја						
	А.1. Чуварска служба	1,200,800.00	660,200.00	0.00	0.00	0.00	1,861,000.00
	А.1.1. Бруто зараде чувара	1,200,800.00	300,200.00	0.00	0.00	0.00	1,501,000.00
	А.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, регистрације аута, дневнице, службена одећа и обућа, инструменти и опрема)	0,00	360.000,00	0,00	0,00	0,00	360.000,00
	А.1.3. Набавке средстава рада (чамац, возило, мотор и др)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	А.2. Одржавање заштићеног подручја	440,000.00	1,219,000.00	0.00	0.00	0.00	1,659,000.00
	А.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката, сарадња са локалним становништвом, институцијама и др.)	80,000.00	1,059,000.00	0.00	0.00	0.00	1,139,000.00
	А.2.2. Обележавање заштићеног подручја	120,000.00	50,000.00	0.00	0.00	0.00	170,000.00
	А.2.3. Управљање отпадом	240.000,00	60.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	А.2.4. Одржавање постојећег мобилијара	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	А.3. Презентација заштићеног подручја	144,000.00	381,000.00	150,000.00	0.00	0.00	675,000.00
	А.3.1. Штампане промотивног материјала	83,000.00	17,000.00	0.00	0.00	0.00	100,000.00
	А.3.2. Медијско представљање (израда видео и аудио	41,000.00	9,000.00	0.00	0.00	0.00	50,000.00

	материјала)						
	А.3.3. Заснивање и успостављање базе података (ГИС и др.)	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
	А.3.4. Материјални трошкови у вези развоја научних, образовних и културних функција заштићеног подручја	0,00	50.000,00	150.000,00	0,00	0,00	200.000,00
	А.3.5. Брендирање - установљавање заштитног знака подручја	20.000,00	5.000,00	0,00	0,00	0,00	25.000,00
	Укупно А.0	1,784,800.00	1,960,200.00	150,000.00	300.000,00	0.00	4,195,000.00
Б.0. Управљање посетиоцима							
Б.	Б.1. Изградња улазних станица	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Б.2. Изградња центара за посетиоце и едукативних центара	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Б.3. Опремање центара за посетиоце и едукативних центара	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Б.4. Штампане материјала намењеног посетиоцима	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Укупно Б.0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
В.0. Регулисање имовинско правних односа							
В.	В.1. Надокнада за ускраћивање права коришћења	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	В.2. Накнада за нанету штету	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Укупно В.0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Г. 0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја							
Г.	Г.1. Мониторинг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Г.2. Реинтродукција и реколонизација	0,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	200.000,00
	Г.3. Рекултивација	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Г.4. Ревитализација и мере активне заштите природе	625.000,00	70.422,00	0,00	54.578,00	0,00	750.000,00
	Укупно Г.0	625.000,00	120.422,00	0,00	54.578,00	200.000,00	1.000.000,00
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса							
Д.	Д.1. Материјални трошкови управљача на изради просторних планова	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00

	Д.2. Пројекти и радови на уређењу простора (израда и постављање мобилијара и др.)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.3. Пројекти и програми у области шумарства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.4. Пројекти и програми у области ловства	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.5. Пројекти и програми у области рибарства	0,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00
	Д.6. Пројекти и програми у области туризма	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Д.7. Пројекти и програми у области пољопривреде	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Укупно Д.0	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
Е.	Е.0. Остали некатегорисани послови						
	Е.1. Противпожарна заштита (набавка опреме, средстава и др. за потребе противпожарне заштите)	0,00	8.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000,00
	Е.2. Сарадња са невладиним организацијама (Међународни волонтерски радни камп)	0,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	100.000,00
	Укупно Е.0	0,00	8.000,00	100.000,00	0,00	0,00	108.000,00
Укупно планирани расходи		2,409,800.00	2,338,622.00	250,000.00	354.578,00	200,000.00	5,553,000.00